

Awéé' da'ólta'ígíí Bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolé'ígíí

T'ah ániid naagháadáá' dóo t'áa álahji' bich'í' ínílta'. T'ah ániid naagháhídáá' áhát'íigo éi nee'niji' nizhónigo naaltsos wólta' bił nizhóni yileeh. T'ahdoo hahída t'áadoo hwiinidzini hwe'awéé' bich'í' ajólta' dooleeł. Díí alkéé' daasdzohígíí éi binahji' ne'awéé' nizhónigo yíneedłigo dóo bíghah nízingo naaltsos wólta' yíhwiidool'ááł. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleeł. Háidígíí t'áa' iyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeh dooleeł.

■ **T'áa ákwíjį́ t'áa áhiiį́' naaltsos néinółtah.**

Naaltsos wólta'ígíí ayóó'ó'óni bii' siláago binahji' áhádigo ałhaa nitsáhákees.

■ **Hat'íishį́ t'áa ałtso bízhi' bá'adaale'.**

T'áadoolé'é baa yáłti'go ne'awéé' saad yíhool'aahígíí bá bóhoneedłigo ínisin. Díigi' át'áo: "Chidí naat'a'í níníł'í. Ei bit'a' át'é. Hat'íish biniinaa bit'a' wolyé nínizin?"

■ **Naaltsos yínishta' áyóo bíneeshdlį́ dínįgo.**

Na'álchíní naaltsos nihił deinishta'go ayóo bíneeshdlį́ dínįgo bił hólne'. "Hane'" baanáahlzhishígíí aláahgo shił yá'át'ééh dínįgo baa hálne'.

■ **Nizhí biyijį́' bínindłįgo naaltsos bá yínįta'.**

Ne'awéé' dlohasin k'ehgo bich'í' ínílta'. Nizhí łahgo ánáádlįł.

■ **K'ádí dooleeł baa' ákonínzin.**

Ne'awéé' doo yíneesdlįįgdó dóo doo íists'áą da silįį'go, naaltsos áłtsé nahji' nidí'ááł.

■ **Ałhił naalnish dóo ałchi' yáłti'.**

Naaltsos biyi' ádahooníłígíí baa yáłti', naaltsos bikáajį' ádaat'éhígíí bił íishjání ínisin dóo na'ahídółkid.

■ **Náánéinįta', náána, náána.**

Doo ish hwe'awéé' naaltsos ts'ídá bił nizhónínaa neeznádiindi jólta' átéeda. Na'adzo aldo' baa yáłti'. Díí naaltsos éi nishtł'ahdó dóo nish'náajigo daowólta' dóo saad bita' nidahaz'ą dínįgo ne'awéé' bee bił hólne'.

■ **Ts'ídá t'áa ałtsogóo t'áadoolé'é bik'eda'ashchínígíí bił ch'íhí'aah.**

Qhia nws txog cov ntawv uas koj pom ib puag Nahasdzáan bikáa'gó ninaagóo t'áa ałtsogóo saad bik'eda'ashchínígíí baa yáłti'. Ne'awéé' háágó da nídídáahgo saad ániidígíí hanítá bidiní.

■ **Ne'awéé' ná nánél'įido.**

Azee' íł'íni éi doodago éi bá'ólta'í bich'í' dínáál díí ne'awéé' saad yee yáłti'ígíí, éi doodago adiits'a'gi, éi doodago oo'įigi bee bich'í' anáhóót'i' nínizingo.

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsos wólta' dóo t'áadoolé'é yik'ii doogáalgi bee biká' aná'áwo'.

Áłchíní índa Ólta'jì' dahdiiyánígíí bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolííígíí

Saad bee ádaal'ínígíí dóo saad dóo dadiits'a'ígíí beenaoné. Saad bee yáti'ígíí hwe'awéé' bee bił nijnéego saad wólta' yéé'deetííh. Díí alkéé' daaszohígíí éí binahjí' ne'awéé' nizhónigo yíneeldíigo dóo bíghah nízingo naaltsos wólta' yíhwiidooł'ááł. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleeł. Háidígíí t'áá' íyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeł dooleeł.

■ Ne'awéé' bich'í' yánítti'.

Ne'awéé' jíídáá' ólta'di hait'ée' nt'ée', baahólne' bidiní. Ha'át'íí baanisíníyá, ha'át'íí bee nisíníne', bee shíł hólne' bidinóo.

■ Saad hatsoo' al'íyoolgisígíí bee yánítti'.

Sin bee hótáał, naaltsos wólta' aheelt'éego dadiits'a'ígíí bich'í' yíníłta', saad hatsoo' al'íyoolgisígíí bee yánítti'. Díí áłchíní saad dadiits'a'góo yee ayóo yidiits'a' yileeh.

■ Yíníłta' dóo ádaat'éii bínítaah.

Ne'awéé' yólta'ígíí díí ádahooníígíí bił ahídadéet'i'go ínínisin. Naaldlooshii baa ínólta'go níléi naaldlooshii da'álchíní danél'íígo nisoohkai yéę bídeet'i'go ínínisin.

■ Ne'awéé' bízhi' chooinít'í.

Saad bee ádaal'ínígíí dóo dadiits'a'góo hait'éego ahídeet'i'ígíí bił ch'íh'i' aah. Kódínigo, “John, saad “JUMP” bee háat'i'go diits'a'ígíí nízhi' beeháat'i'ígíí t'áá beelt'éego diits'a'. Áádóo t'áá' áłah t'áá álheelt'éego bee háat'i', “J”.

■ Saad bee na'a'néhígíí dóo puppets bee naahné.

Díí puppet ígíí kót'áo yábiyiniłti'go, “Shí éí Mark yinishyé. Saad shízhi' bił aheelt'éego dadiits'a'ígíí shíł nizhóní. Da' parkish Mark bił aheelt'éego diits'a'? Da' ballish Mark bił aheelt'éego diits'a'?”

■ Saad bee ádaal'ínígíí bik'eh díilchíł dóo bee ádíní.

Ne'awéé' bilá' yee saad bee ádaal'ínígíí yik'eh doolchíigo yee'ání dooleeł. Díí éí naaltsos bikáa'gi, leeshtahgi éí doodago éí áshíh hikan sikáago bikáa'gi íidoolííł.

■ Bikáa' ádanile'.

Naaltsos dóo bee ak'e'alchíhí yee ni'q doozohígíí ne'awéé' bá síníłnil. Ahíł naalnishgo, t'ááłhídi, naakidida ha'oodzít' bikáa' ádoolííł. Níléi ólta'di saad dadiits'a'ígíí yíhool'aahígíí hání'dii choyool'í.

■ T'áadoolé'é dadiits'a'ígíí bee naohné.

Ádeits'a'ígíí saad bee ádaole'. Nabídíłkid, “Dii saadish nił bééhózin? m-o-p.” Dadiits'a'ígíí nízaadgóo dadiits'a'go ínínisin.

■ Náánéniłt'a', nááná, nááná.

Ne'awéé' naaltsos ts'ídá bił nizhónígíí hání'dii neeznádiindi bich'í' néidííłtah. Íníłta'go ádahooníígíí bił íshjáá ínínisin.

■ Saad bee'ál'íní dóo dadiits'a'góo baahólne'.

Díí saad bee ádaal'ínígíí ádaolyéhígíí dóo dadiits'a'ígíí ne'awéé' bee nanítin. Bee nináh'nee. “Saad bee ádaal'ínígíí ła' baa nitsékees, díigi' át'ée diits'a', mmmmm.”

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsos wólta' dóo t'áadoolé'é yik'íi doogáalgi bee biká' aná'áwo'.

T'ááłá'í dayółta'ígíí bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolí'ígíí

Ne'awéé' hodiits'a'go ídooltahígíí t'áá bá aa'ínínin. T'áá ákwíí jí íníłta' bidiníigo bá bínindlı́. Díí alkéé' daaszohígíí éí binahjí' ne'awéé' nizhónigo yíneedłı́igo dóo biighah nízingo naaltsoos wólta' yíhwiidool'áál. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleel. Háidígíí t'áá' íyisíí ne'awéé' bá yá'át'éh dooleel.

■ T'áadoo t'áagéed hooghandóo dahnidindááhí.

Ne'awéé' t'áá háadida, níléí azeé' íł'ínida yiba' sidáago, naaltsoos wólta'ígíí báyí'áál. Naaltsoos yídooltah biniiyé bánáhoof'aah.

■ T'ááláhídi éí doo biighahda.

Ne'awéé' naaltsoos bił nizhónígíí, éí doodago go éí saad daníjaa'ígíí náánéniłta' bidiní. T'ááláhígíí níjólta'go álchíní tsı́ı́go dóo doo nayiisíigo ółta' yileeh.

■ Yéego hane' bąąh na'ídı́łkid.

Ne'awéé' hane' yíniłta'ígíí bąąh nabı́dı́łkid. Díigi' át'áo, "Clifford shą' hat'íiniyé akódzaa nínizin?"

■ Nılch'i naalkidí baaníchı́.

Ne'awéé' saad doo bééhózingóo yee'ánigo, bá hasht'edint'é. Ts'ídá áłtsé bee háat'i'ígíí hazhó'í nínı́ł'ı́ bidiní.

■ Hasht'ezhdít'é, doo ák'ihoditééh.

Díí puppet ígíí kót'áo yábiyiniłti'go, "Shí éí Mark yinishyé. Saad shízhi' bił aheelt'éego dadiits'a'ígíí shı́ł nizhóní. Da' parkish Mark bił aheelt'éego diits'a'? Da' ballish Mark bił aheelt'éego diits'a'?"

■ Naaltsoos yólta' yíighah nanise'ígíí bá sínı́nil.

Ne'awéé' naaltsoos wólta'ígíí doo bánanił'aaígíí bił náhı́łááh. Bikáh áhát'ínigíí éí ne'awéé' nizhónigo ła'ı́di naaltsoos yídooltah biniiyé.

■ Saad ałhih náhát'aah bee na'ané.

Díí saadígíí ał'ąą ánáadlı́ı́go ne'awéé' yee' ániido, mat dóo fatji' díı́ satji'; áádóo sag dóo sapji' dóo sap dóo sipji'.

■ Nich'ı́' íidéeshatah, áádóo shich'ı́' náá'ı́diı́łtah.

K'adéę da'iigháashgo hodiits'a'go ná'íniłta'ah. Díí álchíní ayóo yíneedlı́ bimá dóo bizhé'é yiłgo.

■ Ółta'í t'áá hazhó'igo díigi' át'éeé' nt'éeé' bidiní.

Ne'awéé' iisihgo, hazhó'igo kwe'é saad sínısih éí doodago éí díí doo ákót'éégo yíniłta' nábidı́'nił. Índa hada'iı́łtáhi t'áá na'nı́le'dii saad yı́danitaah, t'óo bee hadaę heetz'i'ígíí t'eyı́á binahjí'.

■ Yáti', yáti', yáti'.

T'áá' ákwı́ı́jí ne'awéé' ółta' bił baa yániłti', áádóo hooghan binaagóo ádahoonı́ı́gı́ı́ áldó'. Saad t'ahdoo yidiits'ı́hı́gı́ı́, yá'adaat'éhı́gı́ı́ bitah yı́nił áádóo saad baa yáołti' yéę binahjí' bihiinił.

■ Na'adzoh, na'adzoh, na'adzoh.

Díí ne'awéé' ch'iyáán nahidooniı́hı́gı́ı́ bikáá' ádoolniı́ı́gi shıká'anilyeed bidiní, éí doodago éí nimásanı'ahéhee' bidiníigo bich'ı́' naaltsoos ádoolniı́ı́gi shıká' adı́ılwoł bidiní, éí doodago éí hooghangi t'áá ákwı́ı́jí ádahoonı́ı́gı́ı́ naaltsoos bikáá' náhızóóh bidiní. Oozohgo, nıléı́ ółta'di biłwiinił'á'ée chooinı́ł'ı́ bidiní.

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsoos wólta' dóo t'áadool'é yik'ı́ı́ doogáałgi bee biká' aná'áwo'.

Naaki dayólta'ígíí bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolǫ́ǫ́

Na'álchíní bił da'íídíłtah, ni'da'díizoh dóo hane' baahodooñhji' bá biká' ánt'í. Ná'ólta'í doo na'azooígíí baa ahééhniñzin. Díí alkéé' daasdohígíí éí binahji' ne'awéé' nizhónigo yíneeldíigo dóo bíghah nízingo naaltsoos wólta' yíhwiidooł'ááł. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleel. Háidígíí t'áá' iyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeł dooleel.

■ Haghandoó dah'ooldahígíí baadaq hane' baa hólne'.

Áłchíní t'áábí bighandoó dah'ooldahígíí baa dahane' ayóo bił yá'ádaat'éeł ła. Áníníłts'íísí yééđáá' baadloh hasingo íindzaa ayéé ła' baahólne'.

■ Bee ak'e'alchíhí tsits'aa' ła' bá'ánílééh.

Tsits'aa' díí bee'ak'e'alchíhí bee ni'dooch'ahígíí dóo bee ni'doodzohígíí bee si'áago ádíłíł. Ne'awéé' ni'doozohji' bá hánít'í, t'áadoolé' é nidahidooñhí ádaat'éi da bikáá' ádadoolnił, naaltsoos ahéhee' dabikáá' ígíí da, éí doodago éí hwi'dichíihgo baanáhwíłzhísh binaaltsoos da.

■ Ni éí ne'awéé' ts'ídá aláahdi bikéé' sínzǫ́do.

Hat'íshíł ne'awéé' ółta' yiniyé áyiilaayéé shich'í' yíniłta' bidiní. Bínindíłigo ísíníłts'áá'.

■ T'ááláhidí nááná, ıł ıł k'ehgo.

Ne'awéé' saad doo bił bééhózingo yee'ádíniidgo, háni'di náanéidóółtah. Áłchíní saad ch'éeł yee'ániihgo, ániid saad yiyíłta'yéé t'áá áko yeeyoonah.

■ Naaltsoos nideiizohígíí ółta'ji' nidaq hoh'éesh.

Díí Naaltsoos nideiizohígíí ne'awéé' yíłda'ólta'ígíí saad naadzogi yee yich'í' hadoodzih. Áłchíní łaħda doo bíghahda nízin ła, díí dahsidáago hane' naaltsoos bik'inidoo'niłgi.

■ Naaltsoos wólta'ígíí ádoolǫ́ǫ́.

Naaltsoos ałnii'goyaa ałháah díníílééł dóo ahídíłt'óól. Áádóo ne'awéé' naaltsoos yik'i ni'doozoh dóo yik'i ni'dooch'ah.

■ Ch'aanídót'ashgo hane' bee ahíłhołne'.

Chidí éí doodago éí chidíłtsooi' biyi' dahsookéego nihita' ałnáahálzhishgo hane' ádoolǫ́ǫ́. Baadlohasingo éí doodago éí hane' báahádzidgo ádoolǫ́ǫ́.

■ Saad hait'éego ahídadéet'i'ígíí bee bił hólne'.

Saad ahídadéet'i'ígíí k'asdáá' t'áá aheelt'éego dabikáá' dóo ááhdeihni dínígo bił íshjání ínisin. Saad Ééhózin ádaat'éi, hoł bééhózin bídeet'i'.

■ Díí ádadoolniłígíí át'é bikáá'go choinoł'í.

Ne'awéé' t'áadoolé' é ádadoolniłígíí yikáá' néidóozoh, díigi' át'áo: "Bee hadahaazt'i'ígísh nitsaazígíí bee hadaq haazt'i'? Aoo'/nidaga'."

■ Tsíłgo, tsíłgo.

Ne'awéé' saad ániidígíí yídahool'aahgo t'áá áko naaltsoos nitł'izi bikáá' ádaale', éí doo dago éí Béeshak'e'alchíhí nitsékeesí bikáá'ji'. Díigi' át'áo áłchíní saad áłahji' chodao'ínígíí t'áábí yaa' ákohoniizih dóo yólta' yileeh.

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsoos wólta' dóo t'áadoolé' é yik'ii doogáalgi bee biká' aná'áwo'.

Táá' dayółta'ígíí bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolíí'ígíí

Baa'ínółta', baayáłti', dóo baanitsókeesÁ Ne'awéé' ak'i'diitłih yłhwiidool'áál díí naaltsoos wólta' bíhwiidoo'áál biniiyé áhát'íigi. Díí alkéé' daasdzhígíí éí binahjí' ne'awéé' nizhónigo yíneeldłigo dóo bíghah nízingo naaltsoos wólta' yłhwiidool'áál. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleel. Háidígíí t'áá' íyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeh dooleel.

■ Naaltsoos wólta' nizhónigo baa nitsáhákeesgo íínósin.

Naaltsoos yídooltah nizhónigo baanitsáhákeesgo ádoolííł. Naaltsoos wólta' báhooghangóó na'álchíní ahnání'ish, naaltsoos báhooghan binaaltsoos bá'álnéehgo biká'adílwoł, bił da'ííníłta' dóo naaltsoos wólta' bich'í'í' áníł'í. Nighan góne' bił yá'áhoot'éehgi t'áá sahdii naaltsoos bił haz'áago adííłííł, éí doodago éí t'áá altsogóo naaltsoos naaznilgo adííłííł.

■ T'áá áko ła' náanéí dóol'tah.

T'áá hait'éhigo ne'awéé' naaltsoos ła' nínáanéididoo'áálgi bá hasht'ei nísín. Naaltsoos alkéé' danínilgo baadahane'ígíí bił íishjáá' áníł'í, *The Boxcar Children* éí doodago éí *Harry Potter* ádaat'èii, doodago éí háishíł naaltsoos nizhónigo ííł'ínígíí bił yá'át'éehígíí. Naaltsoos báhooghan góne' naalnishígíí háidígíí yí'oolkqah dooleel.

■ Saad ádaalyéhígíí bee sí'ánígíí aa'ánílééh.

Ne'awéé' hánidii' ni naaltsoos tsoh níníł'íigo noo'í. "Hmmm, saad doo t'áá áyisíí shíł bééhózinda, haa'íyee' hádídeesh'ííł," díníigo.

■ Yíní'ínígíí dóo hat'íishíł baa naninánígíí baa hólne'.

T'áá ákwííł baanida'aldeehii baa yáníłti', ákót'áo ne'awéé' ákonízin dooleel, adziists'áá' dóo ajólta'go bik'izhdiyitłihgi yéego bídeét'í'.

T'áá álahjí' t'áá ákót'éego íínísin, ołt'eesgo, doodago éí ch'aanídót'ashgo, doodago éí nílch'ih naalkidí altsóo nánół'íłhgo.

■ Ts'ídá áłtsé ájiił'íłhígíí doo hazhó'ída łeh.

Ne'awéé' oozohgo bíghah bánínzin. Na'adzohgi alkéé' dahwiní'ánígíí béninábiyíłnih. Doo t'áá háida ts'ídá áłtsé áyíł'íłhígíí nizhónigo áyíł'íłhda.

■ T'áá ániiltsoh al'ąą ániit'é.

Naaltsoos al'ąą ádaat'éhígíí bich'í'í' hahíníł áko al'aan á'téego na'asdzh yaa' ákonízin. Ła' álchíní, ashiiké íyisíí, t'áá aaníí hane' ígíí bił yá'adaat'ééh.

■ Ne'awéé' nitsáhákees choo'íigi bíbiyíł'aah.

Hane' hait'éego t'óo ch'et'ánigo baa náhodoonihgi bił ch'ihí'aah éí doodago éí haanáa hodoo'níłgi bił ch'ihí'aah. Díí naakigo haz'ánígíí yee ak'i'diitłih dóo yénálniił łeh.

■ "K'adish áadi."

Chidi doodago éí chidíłtsoo'í biyi' asdáago saad bee yá'ti' dóo bił na'a'né baanaah'aash. Saad danéedééhígíí ła' t'áá ahedaal'téego áahyíłnínígíí dahóló. Éí bee nanítin. Saad yeego yaa' ákoníq izíłhdó doo nanít'agó yólta' yileeh.

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsoos wólta' dóo t'áadoolé'é yik'ii doogáalgi bee biká' aná'áwo'.

